

LA PRA-ESPERANTISTOJ DE TINEN
DE VOORLOPERS VAN LA HIRUNDO

LA DUDEKAJ JAROJ (1927-?)

La instruejo kaj klubejo en kafejo "In den Grooten Hert"
Het les- en clublokaal in de herberg "In den Grooten Hert"

E. Rodeyns, la “Arĝentumulo”, la vicprezidanto de la Tienena grupo Esperantista”

Invito al novaj kursoj de la jaro 1928 aŭ 1929

Uitnodiging voor nieuwe cursussen in 1928 of 1929

Membrokarto el la jaro 1929

Lidmaatschapskaart uit 1929

H I S T O R I E

Esperanto in Tienen: 1936 - 1937

Het onderstaande vraaggesprek vond plaats ten huize van Modeste Truyens, op maandag 8 maart 1993. Het toont ons, dat Esperanto in het verleden niet onopgemerkt aan Tienen voorbijging. Dat in de tweede helft van de jaren dertig op de toenmalige voedingsboden geen echte Tienese Esperantovereniging tot bloei kwam, werd zeker mee bepaald door de internationale crisissituatie. Over andere oorzaken licht Modeste Truyens een tipje van de sluier op in het volgende interview. Wij danken hem vanharte voor zijn gastvrijheid en voor het feit dat hij ons vier zeldzame foto's bezorgde, die ons een idee geven van de toenmalige Esperantoactiviteiten in en om Tienen.

Hoe oud bent u, mijnheer Truyens?

In september van dit jaar word ik 75.

Hoe oud was u toen u voor het eerst van Esperanto hoorde?

Ik was toen 18 jaar. Op de achterzijde van dit fotootje ziet u het jaar 1936 vermeld. Het was de nazomer van 1936, want we staan op die foto met onze mantel en onze pet op. In 1937 vond het tweede deel van de cursus plaats, in de zomer dus, want we zijn toen nog met de fiets naar Leuven gereden om met andere Esperantisten samen te komen. Toen droegen we ook al een Esperantospeldje, want er werd al vlot Esperanto gesproken. Op onze fiets hadden we een Esperantovlaggetje.

Hoe bent u met Esperanto in contact gekomen? Via een advertentie, een gesprek ... ?

Ik werd aangesproken door Melanie Carlens (die later onderwijzeres werd in de jongensschool van Kuntich). Ik ging daar onmiddellijk op in en maakte enkele vrienden warm voor het idee. Zo ontstond een groep van een 25-tal personen, van wie er zeker 15 uit Kuntich kwamen. Melanie had kennis gemaakt met een zekere Karel Šolc, een Tsjech of een Slovaak, dat weet ik niet meer zo zeker, een Esperantoleraar, die zolang de cursus duurde in Tienen ergens op kamers woonde.

Waar kwamen jullie samen?

De toenmalige naam van het café kan ik me niet meer herinneren, maar het bestaat nog, op de Grote markt van Tienen, tussen Rik Boel zijn huis en Leyssens.

We hebben daar die eerste keer een pintje gedronken en meteen de bovenzaal afgehuurd voor slecht 25 frank, want er werd op gerekend dat we voor en na de lessen ter plaatse onze dorst zouden lessen. Een afspraak waaraan we ons trouw hielden. Die lessen vonden telkens plaats op zondag.

Wat herinnert u zich nog van die leraar, van zijn manier van lesgeven?

Aangesien hij uit Tsjecho-Slovakije kwam, kende hij geen woord Nederlands en hij sprak vanaf de eerste les alleen Esperanto. Diegenen die vlugger dan de anderen begrepen wat hij bedoelde - en daar was ik vaak bij - vertaalden de boodschap. Dat ik meteen vlot mee kon lag ook aan mijn basiskennis van het Frans en het Engels. Ik herinner me nog steeds het woordje "birdo", dat Zamenhof ontleend moet hebben aan het Engels.

Die cursus was dus vooral gericht op spreekvaardigheid?

Inderdaad. Huiswerk kregen wij niet mee. Wij moesten ook geen gedichten uit het hoofd leren, maar Karel Šolc had wel een zwak voor twee liedjes. Dat had hij goed gezien, vind ik. Leren de jongens en meisjes tegenwoordig ook niet vlot Engels praten door naar liedjes te luisteren? Zo krijg je ook meteen de juiste tongval.

Welke liedjes waren dat, mijnheer Truyens?

Dat was in de eerste plaats Sarie Marais. Ik herinner me nog het zinnetje: " Sarie Marais estas for de mia kor'... " Maar, verder? Er was ook " La Paloma ". Daarvan zijn mij nog twee woordjes bijgebleven na al die jaren en dat vooral doordat ze zo mooi klonken in het Esperanto: " ... dolĉajn kantojn ". Om de veertien dagen kregen wij een boekje en elk boekje had een andere kleur: geel, blauw, rood enz., in tamelijk grote druk en volledig in het Esperanto. Daar was ook één boekje van een 8-tal bladzijden met de grammaticaregels. Als je dat kende ... Met de woordorde in de zin hadden wij geen probleem, dat leek erg op het Nederlands. Je was vrij om het bijvoeglijk naamwoord en het zelfstandig naamwoord van plaats te verwisselen. Fouten kon je daarbij niet maken.

Die cursus duurde dus twee jaar?

Ja, voor zo ver ik mij herinner waren dat tweemaal twaalf weken van twee uur. Dus elk jaar vierentwintig uur, samen achtenveertig. En, dat zeg ik zonder te overdrijven: na die 48 uur kon ik beter, vlotter Esperanto praten dan Frans, dat ik nochtans op de normaalschool geleerd had. Verstaan, begrijpen, lezen, schrijven: dat ging nog vlotter!

Wat is er van die Esperantoleraar geworden?

Geen idee, wij hebben hem na de cursus niet meer teruggezien. Zij die de twee jaar hadden volgemaakt, bezaten een flinke basis en over een derde cursusjaar werd niet meer gesproken.

Naar dan niemand in de groep het roer over om nieuwe cursisten op te leiden?

Nee, hoewel dat best gekund had, want Melanie en haar vriendin waren onderwijzeressen. Ik was toen nog normaalschoolstudent, maar zij zouden dat zonder enig probleem aangekund hebben. Zelfs ik zou het gedurfd hebben.

Werden er na de cursus initiatieven genomen om contact te zoeken met Esperantisten in binnen- en buitenland?

Nee. Maar, ik herinner me wel een interessant voorval. Toen ik in het derde jaar van de normaalschool zat, maakten wij een uitstap naar Gent. In een restaurant zaten we aan een tafeltje en wat verder zaten vier Britten. We konden wel wat Engels, maar om met die mensen een gesprek te voeren, dat was wat anders. Het was ons echter opgevallen, dat één van hen een Esperantospeldje droeg, net als wij. We hebben dan zowat een half uur lang met die persoon Esperanto gesproken, en dat ging vlot, heel vlot zelfs. Wij zijn wel, zoals ik al vertelde, ooit in Leuven met andere Esperantisten samengekomen, maar verder zijn er nooit contacten geweest.

Tineno 1936-1937: fotoj de la grupo de kursanoj de Karlo Ŝolc

La grupo de Tienen vizitas Lovenon

La grupo de Tineno sur la vendoplaco "Onder de bumkes"

Ŝolc kun kursanoj, kvara persono de maldekstre

Ŝolc kun lernantoj , tute dekstre

HISTORIE

Karlo Šolc (27.03.1914 – 01.03.1970)

In het allereerste nummer van "La Hirundo" verscheen een interview waarin Karel Šolc werd vernoemd als de esperantoleraar die in 1936 - 1937 in Tienen les gaf. Het onderstaande artikel is een bewerking van een tekst die in het januari-februari nummer 1992 van "Horizontaal" verscheen.

In "het gouden decennium" van Esperanto in Vlaanderen (1935-1940) waren vijf Cseh-leraars in Vlaanderen actief. Henk Thien, Sipke Stuit en Niko De Graan kwamen uit Nederland, Karlo Šolc en Franz Heidler uit Tsjechoslovakije.

In 1937 werden in 38 gemeenten voor 1199 cursisten zomaar even 43 cursussen georganiseerd. In 1938 waren er zelfs 1486 leerlingen! Behalve die Cseh-cursussen werden ook traditionele cursussen gegeven, maar die kenden minder toeloop.

Ziehier een lijst van de cursussen die in 1937 in Vlaanderen op het getouw werden gezet. Tussen haakjes staat het aantal deelnemers:

Aalst (12), Aarschot (23), Anzegem (28), Arendonk (58), Blankenberge (27), Brugge (20), Deinze (33), Dendermonde (16), Diksmuide (34), Geel (55 + 30), Gent (26), Hamme (10), Handzame (21), Herentals (40), Kortemark (11), Kortrijk (53 + 28), Leuven (22), Mechelen (8), Mol (58 + 25), Nieuwpoort (12), Oostende (31), Opwijk (9), Oudenaarde (29), Staden (9 + 20), Sint-Niklaas (14), TIENEN (22), Torhout (52), Turnhout (60 + 23), Vichte (31), Vilvoorde (8), Waregem (24), Wetteren (89), Wervik (15), Wevelgem (17), Wilrijk (7), Woumen (51), Zaventem (8) en Zwevegem (28).

Wie was die Karlo Šolc?

Hij werd geboren in Mnichovo Hradisté in 1914. Esperanto leerde hij in 1931 met de intentie de wijde wereld in te trekken. Naar eigen zeggen werd hij al vlug gegrepen door de filosofie achter Esperanto ("de interne idee") en hij ging zich inzetten om anderen te onderwijzen.

Tijdens de eerste vakantie die volgde op zijn Esperanto-cursus fietste hij met een vriend op 28 dagen van Tsjechoslovakije naar Italië, via Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Frankrijk. Terug in het vaderland zou hij aan de kost komen als technisch bediende bij de autofabriek Skoda.

In 1934 behaalde hij het diploma van het Internationaal Esperanto-Instituut in Arnhem en in 1936 een officieel staatsdiploma in Praag.

Van 1936 tot 1938 stelde hij zich in zijn hoedanigheid van Cseh-leraar ter beschikking van de Vlaanse Esperantobond. In die periode publiceerde hij "Pri mia unua vojago per biciklo al Italujo", een reisverslag van zijn fietstocht, bedoeld als gemakkelijke lectuur voor zijn cursisten.

In 1938 ging hij met vakantie naar zijn vaderland, vastbesloten naar Vlaanderen terug te keren, maar de internationale situatie stond die plannen in de weg. In 1939 verscheen in "Flandra Esperantisto" een briefje van hem waarin hij het had over zijn ongerustheid voor de toekomst.

In 1946 stichtte hij de Esperanto Zomercursussen in Doksy. Daar worden elk jaar in juli-augustus cursussen georganiseerd op verschillende niveaus. Later werden die ook elders gerealiseerd; vanaf 1952 was dat in Poprad, waar ze nog steeds plaatsvinden. Karlo Solc leidde er heel wat nieuwe Cseh-leraren op. Een ander initiatief van hem was het eerste Slovaakse Esperanto-College in Svit, waar hij zou gevierd worden als ere-leraar.

In één van de eerste naoorlogse nummers van "Flandra Esperantisto" vinden we een lange brief, die hij met Kerstmis 1945 geschreven heeft. Daaruit blijkt o.a. dat hij een zoontje van twee heeft met al enig talent voor Esperanto, dat hij drie nieuwe cursussen leidt voor een honderdtal studenten en dat hij een reeks cursussen voor scouts op het oog heeft. Uit diezelfde brief blijkt ook dat hij over zijn oorlogservaringen niet wenst te spreken. Hij spoort de lezers wel aan om al die ellende zo vlug mogelijk te vergeten en vol goede moed en vreugde te werken voor Esperanto. Karlo Solc overleed op 1 maart 1970 in Nova Paky.

Sinjinoro M. Haudebino el Parizo instruis Esperanton en Tienen

Foto de Paul Kempeneers